

АНАЛІЗ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ПЕРЕДУМОВ ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ

В результаті аналізу передумов збільшення сумарного споживання енергії людством можна визначити, що тривалий час свої потреби щодо енергетики суспільство задовольняло переважно за рахунок відновлювальних джерел енергії. З підвищенням рівня високотехнологічного прогресу і розвитку промислового виробництва прямо пропорційно збільшилося споживання енергії, але вже коштом невідновлювальних викопних джерел: вугіллям, нафтою, природним газом, ураном. Для підвищення рівня життя людської спільноти й розвитку цивілізації в цілому вагомим чинником є виробництво енергії. Проте, підвищення енергоспоживання відповідно має жорсткий зв'язок з соціально-економічною політикою з позиції енергоефективності. Оскільки однією з умов існування цивілізації є розвиток економіки, то при оцінці різних програм економічного зростання вирішальну роль грає макро- і мікроекономічні підходи, пов'язані з подоланням енергетичних проблем.

Існуючий невід'ємний зв'язок між засобами енергозабезпечення й рівнем гармонізації соціальних й економічних інтересів спонукає людську спільноту впроваджувати енергоефективні заходи й реалізовувати процеси стратегічного управління енергозбереженням на всіх рівнях адміністративної вертикалі.

На жаль, ситуація соціально-економічного стану нашої країни викликає занепокоєння. Гострим питанням стає енергонезалежність України, яка потребує обґрунтованих підходів для вибору шляхів з модернізації енергетики.

Виділимо основні соціально-економічні проблеми, що обумовлюють необхідність енергозбереження:

- зниження собівартості продукції для підвищення конкурентоспроможності її виробництва задовольняється переважно за рахунок зменшення частки енергетичних витрат на відновлювальних джерел енергії;

- недостатнє залучення в господарський оборот нетрадиційних та відновлюваних джерел енергії;

- технологічне обладнання промислових підприємств не оновлюється десятиліттями, і як наслідок - екологічне навантаження й зниження якості продукції;

- не модернізовані енергоємні підприємства призводять до збільшення тарифів й енергетичних витрат, завищують собівартість продукції;

- не впроваджено диференційоване використання

енергонавантаження споживачів в бюджетній сфері;

- залежність від енергетичних витрат унеможливорює конкурентоспроможність продукції й послуг в умовах сучасної економіки;

- залежність від природно-монопольного сегменту ринку (ключова проблема монополізму виникає щодо технології поставки енергоресурсів з боку власника мереж);

- вплив геополітики на соціально-економічний розвиток країни (залежність від політичної ділової еліти на світовому рівні);

- недосконала стратегія національного споживання енергії до сьогодні призвела до енергетичної кризи країни;

- нестабільність цінних показників паливно-енергетичних ресурсів є ризиком для економіки;

- валові витрати за комунальні послуги залежать від динаміки світового виробництва паливно-енергетичних ресурсів (ПЕР);

- неефективна політика щодо використання первинних (природних) невідновлюваних енергетичних ресурсів знижує валовий внутрішній продукт країни і негативно впливає на життя суспільства тощо [1-3].

Вищезазначені передумови енергозбереження дають змогу прийти до висновку, що реалізація перспективної програми раціонального споживання енергії й модернізації підприємств й бюджетних установ, використання відновлювальних джерел енергоресурсів дозволить подолати пропорційну еквівалентну залежність між темпами високотехнологічного прогресу й темпами енергоспоживання. Отже, поступовий перехід до регулювання відносин між споживачами енергоресурсів та іншими партнерами енергетичного ринку (виробники енергії, його постачальники тощо) завдяки організаційно-правових, інноваційно-технологічних, соціально-економічних та інших заходів спрямованих на зменшення обсягу енергетичних ресурсів дасть змогу досягти економічний ефект завдяки зменшенням енергетичних ресурсів.

Література:

1. Андрійчук І. В. *Ефективність використання альтернативних паливно-енергетичних ресурсів в регіоні (на прикладі Івано-Франківської області): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.10.01 «Розміщення продуктивних сил і регіональна економіка».* Львів, 2006. 20 с.

2. Афанасьєв М. В., Салашенко Т. І. *Оцінка енергоефективності з позиції концепції стійкого розвитку: матеріали I Міжнародної конференції молодих вчених [«Економіка і менеджмент 2010»].* (м. Львів, 16-17 листопада 2010 р.). Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2010. С. 198-199.

3. Бараннік В. О. *Енергетична безпека держави: аналіз становлення сучасної парадигми.* Вісник Східноукраїнського національного університету ім. В. І. Даля. 2012. № 1(172), ч. 2. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/vsunu/2012_1_2/Baranni.pdf (дата звернення 01.04.2019).